

УДК. 616.361/366-002-085.838.97 :5537 4

ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ ІЗ ЗАПАЛЬНИМИ ПРОЦЕСАМИ НИРОК І СЕЧОВИВІДНИХ ПРОТОКІВ В УМОВАХ САНАТОРІЮ “ПЕРЛИНА КАРПАТ”

Ротаєнко А.П., Олексик В.М., Токарь М.І.

Науково-практичне об'єднання “Реабілітація” МОЗ України, м. Ужгород; санаторій “Перлина Карпат” об'єднання “Закарпатсьільгоспоздоровниця”

Ключові слова: лікування хворих з хронічним перебігом захворювань нирок і сечовивідних протоків, питний прийом мінеральної води родовища Карпати, умовах санаторію “Перлина Карпат”

Вступ. На базі санаторію “Перлина Карпат” працівниками НПО “Реабілітація” вивчався вплив мінеральної води родовища “Карпати” на перебіг патологічного процесу. З цією метою було

обстежено 132 хворих (55 чоловіків і 77 жінок) з хронічним перебігом захворювання у віці від 25 до 65 років; із них 72 хворих страждали на сечокам'яну хворобу, 60 – хронічний пієлонефрит; у 7 були камені у одній з нирок; у 8 були уражені захворюванням обидві нирки; 23 хворих страждали на періодичний відхід каменів та 20 надійшли після оперативного їх видалення [1].

Мета роботи. У 18 хворих на хронічний пієлонефрит захворювання розвивалось внаслідок порушення гідродинаміки сечових шляхів (нефроптоз, склероз шийки сечового міхура, міхурово-нирковий рефлюкс, аденома простати та ін.), у 16 – внаслідок аномалій розвитку сечових органів (подвоєння нирки, додаткова нирка, подвоєння миски та сечоводу); у 23 діагностований первинний хронічний пієлонефрит.

Визначення форми, розповсюдженості та стадії захворювання базувалось на даних санаторно-курортної картки, виписки з історії хвороби а також на підставі обстеження, що проводиться в санаторії. У комплекс досліджень входили: аналізи крові та сечі, визначення клубочкової фільтрації та реабсорбції каналців за ендogenousним креатиніном, проба за Зимницьким, визначення остаточного азоту сироватки крові, рентгенологічне обстеження (за показаннями) та ультразвукове дослідження нирок і сечовивідних протоків [2].

При призначенні лікування було використано великий досвід лікарів санаторію “Перлина Карпат”. Роль основного лікувального фактору відводилась внутрішньому вживанню мінеральної води родовища Карпати, яку призначали по 200-250 мл на прийом, кімнатної температури за годину до їди, 3 рази на день. При виключенні функції однієї з нирок, коралоподібних конкрементах та ураженнях двох органів мінеральну воду призначали суворо індивідуально, дрібно (5-6 разів на день, із зменшенням одноразового навантаження). Дрібне вживання води завбачає зниження диспропорції між інтенсивністю сечоутворення та транспортною здатністю сечовивідних шляхів. Звичайно при такому режимі хворим призначають мінеральну воду по 100-150 мл на прийом за 1 годину до їди та через 1 годину після [3].

Питне лікування проводилось усім, без винятку, хворим. Навіть при загостренні захворювання прийом мінеральної води не відмінявся. Так, вважається, що при загостренні патологічного процесу необхідне медикаментозне лікування, а досягти оптимальної концентрації уроантисептика в сечі можна лише при достатньому діурезі.

Крім питного лікування широко застосовували озокеритотерапію. Аплікації озокерита температурою 42-45°C накладали на область попереку або по типу “трусів”, через день, 8-10 процедур на курс. Лікування озокеритом при гідронефротичній трансформації, наявності каменів в обох нирках, коралоподібних конкрементах, гематурії і часто

рецидивуючому запальному процесі не проводилось. Лікування озокеритом отримали 92 хворих.

Лікувальне харчування було чотириразове і відповідало дієті № 6 (за Певзнером). При нейтральній та лужній реакції сечі призначався стіл № 14. Хворих зі сприятливим перебігом захворювання в останні 5-10 днів курсу лікування переводили на стіл № 15 [4].

Для зовнішнього застосування використовували мінеральні ванни з мінеральної води родовища Карпати свердл. № 5. Ванни застосовувались ізольовано або чергувались з аплікаціями озокериту. При захворюваннях серцево-судинної системи, гематурії, оперативних втручаннях з приводу новоутворень ванни не призначались. Мінеральні ванни призначались з температурою 37°C по 10 хв. 10-12 процедур на курс лікування прийняли 91 хворий.

Медикаменти застосовували під час нападу ниркових кольок та при загостренні запального процесу. За винятком деяких вузько специфічних моментів, це лікування проводиться за загальновідомими методиками.

Під впливом 24-денного курсу лікування стан та самопочуття більшості хворих значно покращились. Так, біль у попереку, виявлений у початковому стані у 61 хворого, наприкінці лікування припинився у 30, зменшився – у 22, і лише у 9 хворих стан залишився без змін. Дизурія при надходженні на лікування зазначалась у 21 хворого, а наприкінці лікування – лише у трьох.

Сприятливі зміни відбулись і в загальному стані хворих: у них покращився апетит, зникла втомлюваність, слабкість, головний біль. Із 12 хворих з підвищеним при надходженні артеріальним тиском в результаті лікування у 9 він нормалізувався, у 1 – знизився, але не досяг норми, і у 2 залишився без змін. Необхідно зазначити, що для зниження артеріального тиску гіпотензивна терапія не застосовувалась. Очевидно, чисте гірське повітря, милуючий око краєвид, сприятливий клімат у поєднанні з внутрішнім вживанням мінеральної води та іншими видами лікування позитивно впливають на стан серцево-судинної та центральної нервової системи.

Аналогічні зміни відбулись і з об'єктивними патологічними симптомами. При надходженні на лікування симптом постукування (Пастернацького) був позитивний у 89 осіб, а до кінця перебування на курорті кількість пацієнтів із цим симптомом зменшилась до 12. Останні, як правило, були пацієнти з довготривалим захворюванням та ознаками порушеннями відтоку сечі.

Поряд з покращенням клінічного перебігу захворювання позитивні зміни відбулися і в сечі. Так, наприклад, у початковому стані протеїнурія (від слідів до 0,650 г%) була виявлена у 73 хворих (табл. 1.)

Зміни вираженості протеїнурії під впливом вживання мінеральної води родовища "Карпати"(свердл. № 5)

Захворювання	Кількість хворих	До лікування	Після лікування		
			Нормалізувалось	Зменшилось	Без змін
Сечокам'яна хвороба	72	29	15	10	4
Хронічний пієлонефрит	60	44	24	12	8
Разом	132	73	39	22	12

Як бачимо із даних, наведених в таблиці 1, припинення елімінації білку з сечею відзначалось у 39 (54,4%) хворих. Це свідчить про підвищення функціональної спроможності каналцевого апарату.

Еритроцитурія на початку лікування спостерігалась у 51 хворих, переважно при наявності каменів.

Після лікування зникнення та зменшення кількості еритроцитів частіше зазначалось у

хворих хронічним пієлонефритом, тоді як при наявності каменів кількість цих клітин залишалась підвищеною або зменшувалась дуже мало (табл. 2). Одержані дані свідчать про те, що вживання мінеральної води родовища Карпати сприяє зменшенню проникності кліткових мембран. Не виключено також, що завдяки спазмолітичному ефекту зменшується травмуюча дія конкременту на слизову сечовивідних шляхів.

Таблиця 2

Зміни вираженості еритроцитурії під впливом вживання мінеральної води родовища "Карпати" (свердл. № 5)

Захворювання	Кількість хворих	До лікування	Після лікування		
			Нормалізувалось	Зменшилось	Без змін
Сечокам'яна хвороба	72	34	15	12	7
Хронічний пієлонефрит	60	17	11	4	2
Разом	132	51	26	16	9

Дані, наведені в таблиці 3 показують, що на початку лікування підвищена кількість лейкоцитів в сечі зазначалась у всіх хворих хронічним пієлонефритом та у 48,5% хворих сечокам'яною хворобою. Найбільше виражена лейкоцитурія зазначалась при калькульозному пієлонефриті та пієлонефриті, супроводжуваному порушеннями уродинаміки, тобто при обструктивному характері захворювання. Наприкінці курсу лікування майже

у половини хворих пієлонефритом та в 1/3 хворих сечокам'яною хворобою сеча нормалізувалась. Лейкоцитурія до кінця лікування залишалась частіше при калькульозному пієлонефриті. Однак існують дані, які свідчать, що збільшення інтенсивності лейкоцитурії при лікуванні в санаторії "Перлина Карпат" може бути пов'язане із покращенням дренажної функції нирок.

Таблиця 3

Зміна вираженості лейкоцитурії під впливом вживання мінеральної води родовища "Карпати" (свердл. № 5)

Захворювання	Кількість хворих	До лікування	Після лікування		
			Нормалізувалось	Зменшилось	Без змін
Сечокам'яна хвороба	72	35	11	16	8
Хронічний пієлонефрит	60	60	25	26	9
Разом	132	95	36	42	17

На початку лікування велика кількість кристалів солей в сечі виявлена у 37 хворих, причому частіше – у хворих із сечокам'яною хворобою. Наприкінці курсу курортного лікування седиментація солей припинилась у 21, кількість їх знизилась у 16 хворих. Одержані дані свідчать про нормалізуючий вплив питного лікування в умовах

санаторію "Перлина Карпат". При лікуванні урологічних хворих мінеральною водою родовища "Карпати" (свердл. № 5) важливе значення має інтенсифікація діурезу, яка сприяє зниженню концентрації літогенних речовин в сечі, посиленому вимиванню піску, гною та продуктів метаболізму. Ми проана-

лізували вплив мінеральної води родовища "Карпати" на водовидільну функцію нирок. У 69 хворих (44- з сечокам'яною хворобою і 25- з хронічним пілонефритом) середній добовий діурез складав 938 ± 49 мл. До кінця лікування цей показник збільшився до 1245 ± 66 мл, тобто на 32% вище початкового рівня. Сприятливі зміни відбулись також в ритмі добової екскреції сечі. Так, до лікування у 38 хворих нічна порція сечі перебільшувала денну або була рівна їй; до кінця лікування денний діурез збільшився, перевищуючи нічний в середньому на 15-25%. Одержані дані показують, що вживання мінеральної води родовища Карпати свердл. № 5 дає виражений діуретичний ефект та сприяє відновленню порушеного ритму екскреції сечі.

В результаті лікування значне покращення відбулося у 24% хворих, покращення – у 72,5% і

без змін залишились 3,5% хворих. Порівнюючи безпосередні результати лікування в санаторії "Перлина Карпат" можна сказати, що ефективність лікування хворих однакова.

Висновки. Таким чином, проведені спостереження показують, що мінеральна вода родовища "Карпати" при внутрішньому вживанні сприяє ліквідації і зменшенню суб'єктивних та об'єктивних патологічних симптомів, нормалізації цитологічного складу сечі, збільшенню діурезу та нормалізації ритму добової екскреції сечі, відходженню піску і дрібних конкрементів з сечею.

Внутрішній спосіб вживання мінеральної води родовища Карпати при сечокам'яній хворобі та хронічному пілонефриті є важливим фактором етапного лікування та сприяє настанню ремісії захворювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хохлов Б.А. Шимонко М.Т. Лечение заболеваний мочевых органов на курорте Трускавец.-Киев: Здоров'я, 1975.
2. Шимонко М.Т. Применение некоторых лабораторно-биохимических тестов для оценки эффективности курортного лечения детей больных хроническим пиелонефритом.-Урология и нефрология., 1970, № 4, С.3-6.
3. Лендель М.Ф., Капитула В.В., Вошелинец Г.А. Лечение больных с патологией мочевыделительной системы с применением субтермальной слабоминерализованной кремнистой гидрокарбонатной натриевой-кальциевой минеральной воды, содержащей органические компоненты. Информационное письмо.-К.; РІЦНМІ, 1983.-3 с.
4. Лемко І.С., Пасечніков С.П., Фесенко Л.І., Киртич Л.П. та ін. Використання мінеральних вод Закарпаття в лікуванні захворювань системи сечовиділення. Методичні рекомендації.-Ужгород, 1996 – 19 с.

SUMMARY

TREATMENT OF PATIENTS WITH INFLAMMATORY PROCESSES IN KIDNEYS AND URINARY TRACT IN CONDITIONS OF SANATORIUM "PERLYNA CARPAT"

Rotayenko A.P., Oleksyk V., Tokar M.I.

The effectiveness of drinking treatment of 132 patients with chronic pyelonephritis and chronic pyelocystitis and other diseases of urinary system using siliceous mineral water of Karpaty deposit has been testified in the present report.

Key words: Treatment of patients with chronic diseases of urinary ducts, drinking treatment, mineral water of Karpaty deposit, sanatorium "Perlina Karpat"